

Vincent Joseph White, 1886-1958:

O'Connor, E. (2021). Vincent Joseph White, 1886-1958: dochtúir, polaiteoir, agus tírghrátheoir. *Decies: Journal of the Waterford Archaeological and Historical Society*, 77(1), 182-193.
<https://doi.org/10.13140/RG.2.2.20303.51363>

[Link to publication record in Ulster University Research Portal](#)

Published in:

Decies: Journal of the Waterford Archaeological and Historical Society

Publication Status:

Published (in print/issue): 30/11/2021

DOI:

[10.13140/RG.2.2.20303.51363](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.20303.51363)

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

General rights

The copyright and moral rights to the output are retained by the output author(s), unless otherwise stated by the document licence.

Unless otherwise stated, users are permitted to download a copy of the output for personal study or non-commercial research and are permitted to freely distribute the URL of the output. They are not permitted to alter, reproduce, distribute or make any commercial use of the output without obtaining the permission of the author(s).

If the document is licenced under Creative Commons, the rights of users of the documents can be found at <https://creativecommons.org/share-your-work/licenses/>.

Take down policy

The Research Portal is Ulster University's institutional repository that provides access to Ulster's research outputs. Every effort has been made to ensure that content in the Research Portal does not infringe any person's rights, or applicable UK laws. If you discover content in the Research Portal that you believe breaches copyright or violates any law, please contact pure-support@ulster.ac.uk

Vincent Joseph White, 1886–1958: dochtúir, polaiteoir, agus tírghrátheoir

Emmet O'Connor

Abstract

Vincent White is a neglected figure despite being the leading Sinn Féin politician in Waterford during the independence struggle. Hailing from a medical family, he graduated from the Royal College of Surgeons in Dublin in 1912, and continued the family practice in Broad St, Waterford from 1915. In 1918 he contested the by-election and general election in Waterford City, losing to Captain W.A. Redmond. The by-election is particularly interesting for the attention given to labour by Redmond, the use of the canard that De Valera said ‘Labour must wait’, and for the views of local republicans on working class backing for the Redmonds. In 1920 White was elected as the first Sinn Féin mayor of Waterford. Supporting the Anglo-Irish Treaty, he served as a Cumann na nGaedheal TD, and was instrumental in setting up the Irish Hospital Sweepstakes, before retiring from politics in 1933. He remained a colourful figure in a variety of nationally-minded organizations in Waterford. His biography is the story of how middle-class people converted briefly to Sinn Féin and offers an insight into the mentality of anti-Redmondites in Waterford.

Rugadh Vincent Joseph White ar an 2 Lúnasa 1886, i gcathair Phort Láirge, duine de thriúr deartháireacha agus triúr deirfiúracha. Rugadh sé in áit lárnach i mBroad Street. Bhí teach, siopa poitigéireachta, agus máinliacht ag a athair ag 21 Broad Street. Ba é Butler ainm réamhphósta a mháthair. Ba dhochtúirí íoclainne i bPort Láirge a athair agus a sheanathair, beirt darb ainm Vincent freisin.¹ Bheadh aithne níos fearr ar an Unseann is óige mar pholaiteoir, agus léirigh a shlí bheatha pholaitiúil éabhlóid an náisiúnachais meánaicme in Éirinn, agus léirigh sé tréithe suntasacha pholaitíocht na nDéise agus í ag dul i léig.

Do fhreastail Vincent ar Choláiste Clongowes Wood idir 1901 agus 1903. Chuaigh John Redmond to dtí an scoil céanna. Ansin rinne White staidéar i gColáiste Ríoga na Máinleá i mBaile Átha Cliath, ag déanamh a chuid céimeanna leighis i 1912. Ar feadh na dt trí bliana amach romhainn do bhí sé ina Máinlia Tí ag ospidéal Jervis St,

1 Office of the Registrar General, Ros Comáin, Clár na mBreitheanna; *Waterford Standard*, 29 Meitheamh 1918; *Munster Express*, 19 Nollaig 1958; *Waterford News*, 19 Nollaig 1958; T.N. Fewer, *Waterford People: A Biographical Dictionary* (Port Láirge, 1998), pp.165–6.

Holles St, agus an Coombe Lying-in i mBaile Átha Cliath. Ar bhás a athar i 1915, d’fhill sé ar Phort Láirge chun an cleachtas teaghlaigh a ghlacadh ar láimh. Tar éis dó fónamh mar an t-aon dochtúir íoclainne sa chathair, ceapadh é mar Oifigeach Míochaine in Ospidéal Contae Phort Láirge, mar mháinlia ins an Infirmary, agus mar mháinlia comhairleach ins an Waterford Maternity Hospital. Bhí ceapacháin aige freisin mar oifigeach míochaine d’fhear iarnróid CIÉ agus do oifigí ins an Gárda Síochána. Beagnach go dtí a bhás bhí cleachtas príobháideach fairsing aige agus bhí éileamh mór air mar gínéiceolaí.²

In ainneoin a stádais agus a chúlra faoi phribhléid, mheasc sé go héasca agus bhí tóir air sa chathair. Measadh gur carachtar ildaite é, a rinne spórt ar rud éigin, le ‘waxed moustache’, agus a ghléasadh go foirmiúil i gcónaí, go minic ag caitheamh lámhainní bána agus bláth ina pholl cnaipe. Bhí grá mór aige ar Handel’s Largo, thaitin ráitis dhrámata leis, bhí tuiscint mhaith ghreann air, agus bhí aithne air as a gháire ard. Go dtí deireadh a shaoil choinnigh sé amharclannaíocht, agus shiúil sé i mórshiúil Lá ‘le Pádraig gach bliain le ‘top hat and tails’ agus sprig mhór seamróg air. Níor phós sé riamh.

Óglaigh na hÉireann

Ba é an chéad ghníomh polaitiúil a rinne White ná liostáil san Irish Volunteers agus dul ar choiste Chathlán Chathair Phort Láirge nuair a bunaíodh é in Eanáir 1914. Bhí feithe is a haon ar an coiste, daoine cáiliúla áitiúla iad, fir gairmithe agus lucht gnó, chomh maith le ceathrar a bhí faoi rún ins an IRB. Ní doigh liom go raibh saineolas míleata ag White. Ach, ar ndóigh, tá cór míochaine ag teastáil ó gach arm. Faoi dheireadh mhí Aibreáin bhí os cionn seacht céad sa chathlán. Nuair a scoilt na hÓglaigh ar an gcogadh domhanda, chuaigh White leis na Redmondite National Volunteers. Ach fiú i gCathair Phort Láirge, áit a raibh John Redmond mar MP, d’athraigh tuairim go gasta i ndiaidh Éirí Amach na Cásca. I Meitheamh 1916 bunaíodh craobh i bPort Láirge de Chumann Cúnaimh Náisiúnta na hÉireann, chun tacú le cleithiúnaithe na n-óglaigh a maraíodh san Éirí Amach. Tháinig White mar bhall den choiste, agus bhí a shintíús £5 i gceannas ar an liosta sintíús.³ I Meán Fómhair 1916 chuaigh sé isteach san Liberty League, a bhí curtha le chéile tamall roimhe sin ag Count Plunkett, athair Joseph Mary Plunkett. Tar éis na príosúnaigh Seachtain na Cásca a scaoileadh i mí na Nollag, gabhadh an Liberty League isteach i Sinn Féin agus d’fhóin White ar an bhfeidhmeannas áitiúil. I 1917 ghlac sé páirt freisin ins an Irish Nation League agus i gConradh na Gaeilge, cé nach bheadh sé líofa sa Gaoluinn riamh.⁴

2 *Munster Express*, 19 Nollaig 1958; *Waterford News*, 19 Nollaig 1958.

3 Pat McCarthy, *The Irish Revolution, 1912–23: Waterford* (Baile Átha Cliath, 2015), pp.23–4, 47.

4 Pat McCarthy, *The Redmonds and Waterford: A Political Dynasty, 1891–1952* (Baile Átha Cliath, 2018), p.88; Búró Staire Míleata, 1913–21, Document no. WS 1764.

An fothoghchán 1918

Nuair a fuair John Redmond bás ar an Séú lá Márta 1918, roghnaíodh White chun seasamh do Shinn Féin i gcoinne mac Redmond, an Captaen William Archer Redmond. Bhí an fothoghchán conspóideach mar mhothaigh go leor nár cheart go mbeadh feachtas ann in aon chor mar chomhartha meas ar cheannaire an Pháirtí Parlaiminte nach maireann. Bhí tragóid ann timpeall na mblianta deireanacha Redmond. Nuair a d’oscail sé an droichead iontach nua sin, Redmond Bridge, i bPort Láirge i 1913, ba chosúil go mbeadh sé ar an gcéad Phríomh-Aire in Éirinn. Ach thar na cúig bliana amach romhainn chuaigh gach rud mícheart. I Márta 1918 bhí cliseadh croí mar thoradh ar oibríocht chun bac intestinal a bhaint amach. Fuair sé bás cúpla uair an chloig ina dhiaidh sin i dteach altranais i Londain. Dúirt sé le sagart a bhí ar a thaobh: ‘I’m a broken-hearted man’, agus ní raibh sé ag tagairt dá riocht míochaine. Bhí seasca dó bhliain d’aois aige. Bhí suíochán Chathair Phort Láirge i seilbh Redmond ó 1891, gan freasúra ó 1895, agus ba chosúil go gcoinneodh a mhac é. Os a choinne sin, bhí ceithre bhua as ceithre fhothoghchán buaite ag Sinn Féin thar an Páirtí Parlaiminte i 1917 i Ros Comáin Thuaidh, Longfoirt Theas, An Clár Thoir, agus Cathair Chill Chainnigh. Ag aithint a thábhachtaí atá sé toghcheantar John Redmond a shealbhú, d’éirigh an Captaen Willie Redmond as a phost mar MP do Thír Eoghain Thoir chun troid i bPort Láirge.

Daoine socair is chiúin a bhíonn muintir na nDéise mar is gnáth. Ar an gCeathrú lá Márta 1918 bronnadh lámhainní bána ar an Judge of Assizes sa cathair.⁵ Ach mheabhrófaí an fothoghchán mar gheall ar a fhoréigean. Bhí cáil ar lucht tacaíochta John Redmond, na Ballybricken Pig Buyers go mór mór, as modhanna garbh. Sheas an Captaen Redmond go daingean ar son pholasaithe a athar. Rinne Sinn Féin iarracht mhór go náisiúnta, ag áitiú go spreagfadh toghchán an Chaptaein Redmond Rialtas na Breataine chun conscription a thabhairt isteach. D’ainmnigh Stiúrthóir Toghchán Shinn Féin, Nicholas Whittle, an feachtas ‘the greatest human dog-fight I ever saw’. Diúltaigh Éamon de Valera go feargach garda coirp le haghaidh canbhasála, ag rá go raibh sé i measc na nÉireannach. Níorbh fhada go raibh ar na Volunteers é a shábháil. Is cinnte go ndeachaigh fáiltiú De Valera isteach sa bhéaloideas. Is minic a chuala mé na sean daoine á rá: ‘Waterford will get no favours from a Fianna Fáil government because of the way it treated Dev in 1918’. Dréachtaíodh póilíní agus trúpaí breise, agus scríobh White:

For my own part, I can say that life for me had taken a new turn altogether. For years, I had led the ordinary life of a medical practitioner in my native city, like my father and my grandfather before me. Now, I found myself going through the streets hooted at and jeered at by as motley a collection as one could find in Ireland. The pig buyers of Ballybricken were the ringleaders of this group, which embraced every shoneen in Waterford, and also that very dangerous element – the ex-British soldier type and his relatives.⁶

5 *Waterford Standard*, 6 March 1918.

6 Búró Staire Míleata, 1913–21, Document no. WS 1764.

Lá amháin, agus é ag taisteal síos Sráid Mhichíl i Pony and Trap le De Valera bhuaill sean saighdiúir Redmondite ar chúl a chinn é agus cuireadh suas san otharlann é ar feadh seachtaine le sé stiall. Scríobh sé maidir leis an am sin:

Frequently, I used to be approached by some well-meaning citizens who would say: ‘Do you know, Dr. White, you are a foolish man to be wasting your time by going into politics. You have a nice practice, as had your father, in the city and county. Why throw your splendid prospects aside now and go off with this new Sinn Féin Party which is only going to land you into trouble’. I assured these good people that I realised full well what I was doing, pointing out to them that I had a country as well as a doctor’s practice. This left them more perplexed than ever...Being human, however, the thought, as I lay in that bed nursing my stitched head, would come to me at times: ‘Are you a damned fool, White, to be taking all this bother and trouble on yourself when there is no need?’⁷

Gné faillí den fheachtas is e a an bhéim ar an Lucht Oibre. Bhí na príomhpháirtithe go léir ag éirí neirbhíseach faoin radacachas a rabhthas ag súil leis tar éis an chogadh domhanda. Ba é an Lucht Oibre ba gaire do Shinn Féin agus mheas Whittle go raibh 95% de lucht tacaíochta na bpáirtithe san aicmí oibre. Bhí fonn ar na hAontachtóirí agus na Redmondites stad a chur le sruth Lucht Oibre i dtreo Shinn Féin. Bhunódh Sir Edward Carson an Ulster Unionist Labour Association, agus mhol Joe Devlin, MP Bhéal Feirste Thiar agus urlabhraí cúrsaí lucht oibre an Parliamentary Party, ‘Gluaiseacht Dhaonlathach Nua’, i bhfabhar do chomhpháirtíocht i dtionscal agus i gcomhroinnt brabúis. Mhaígh Devlin freisin go raibh beartas staonadh Shinn Féin ó Westminster comhionann le rá ‘Labour must wait’ don phoblacht bheag agus i bhfad i gcéin sula bhféadfaí aon dul chun cinn a dhéanamh maidir le reachtaíocht maidir le hathchóiriú sóisialta. Fuair an frása cosa, mar cheann de na miotais mhóra i stair pholaitiúil na hÉireann. Tháinig an ficsean a chinn go ndúirt de Valera i ndáiríre ‘Labour must wait’.⁸ Dúirt Devlin i bPort Láirge:

We are told by Mr De Valera that Labour must wait. You can live in your wretched insanitary dwellings; you can suffer disease and poverty; the little children in our mills and factories may start their work, as they do in Belfast, at ten and twelve years of age...I tell Mr De Valera that I for one will not wait to bring back the roses to their cheeks until he secures his phantom republic...⁹

7 Búró Staire Míleata, 1913–21, Document no. WS 1764.

8 D.R. O’Connor Lysaght, ‘“Labour must wait”, the making of a myth’, *Saothar*, 26 (2001), pp.61–5.

9 *Freeman’s Journal*, 21 Márta 1918.

Agus dúirt an Captaen Redmond:

If Dr White were...elected on Friday, and if he did not intend to represent them in the House of Commons, who would be there to look after the commerce, trade, labourers, seamen, firemen, railwaymen, industries and great educational institutions of Waterford? He knew the answer Mr De Valera gave them on a former occasion when asked about the interests of the workingmen. He said 'Labour can wait'. 'We say, Labour must not wait'.¹⁰

Tá newsreel Pathé ann freisin faoin gCaptaen Redmond ar an canbhasáil, agus is é Devlin atá ar a thaobh. Thug Devlin slua mór de cladhaire Bhéal Feirste leis – níl cladhaire is measa le fáil – agus réachtáil Devlin an feachtas sna laethanta deiridh.¹¹

Bhí an cogadh domhanda féin ina cheist saothair. I gcathair Phort Láirge, mar shampla, chuaigh 35% d'fhir in aois mhíleata isteach san arm i 1914–15. Maidir le fir dífhostaithe nó neamhoilte le teaghlaigh, bhí pá an airm an-mhaith. I Meán Fómhair 1914, bheadh thart ar ceathar scilling déag (14s) sa tseachtain tuillte ag gnáth oibrí i bPort Láirge. Thuill infantry private scilling is naoi bpingin (1s.9d.) le perquisites in aghaidh an lae. Má bhí sé pósta, le dhá leanaí, gheobhadh a bhean seacht scilling déag is sé pingin (17s. 6d.) gach seachtain, ag tabhairt ollioncaim seachtainiúil feithe sé scilling is trí pingin (26s.3d), don teaghlach.¹² Freisin, bhí monarcha cartúis i bPort Láirge, buíochas le John Redmond, a bhí ag fostú cuaig céad daoine faoi 1918. Agus bhí obair cogaidh ag go leor gnó áitiúla, mar Hearne's and Graves's. Ar a bharr sin, bhí dhá ghaltán as Port Láirge, an *Formy* agus an *Conningbeg* scriosta ag U-Boat Gearmánach roimh an Nollaig, agus cailleadh 83 beatha.¹³ Thug craobh an National Sailors and Firemen's Union a lán tacaíocht do Redmond.¹⁴ Shíl De Valera go raibh an Chaptaen Redmond cliste dul i mbun feachtais ina éide Irish Guards.

Bhuaigh Redmond le 62% den vóta. Ag an am, bhí an saincheadúnas in Éirinn teoranta do thart ar leath de na fir go léir os cionn fiche haon bliain d'aois. Tá súil ag an toradh go bhfuil súil ag an Páirtí Páirliminte gur cuir siad stad le móiminteam Shinn Féin. Tar éis an fothoghchán bhí buirgléireacht sa bhaile an Dr White i mí an Mheithimh, nuair is eol do White a bheith ag toghadh do Shinn Féin in Oirthear an Chabháin. Briseadh roinnt deasca agus boscaí ar oscailt, agus tógadh airgead uathu ach níor goid an t-airgead. Go amhrasach, bhí slua mór RIC, le dhá phríomhchonstábla ar a laghad, ar an láthair go gasta, rud a thug le tuiscint do dhaoine go raibh ruathar á dhéanamh ar an teach. Do chreid White go raibh an RIC pro-Redmond go macánta.¹⁵

10 *Munster Express*, 23 Márta 1918.

11 McCarthy, *The Redmonds and Waterford*, p.96.

12 Thomas P. Dooley, *Irishmen or English Soldiers? The Times and World of a Southern Catholic Irish Man (1876–1916) Enlisting in the British Army During the First World War* (Learpholl, 1995), pp.4–8, 124–5.

13 Richard McElwee, *The Last Voyages of the Waterford Steamers* (Port Láirge, gan dáta).

14 *Munster Express*, 16 Márta 1918.

15 *Waterford Standard*, 29 Meitheamh 1918; Búró Staire Míleata, 1913–21, Document no. WS 1764.

Fothoghchán, Cathair Phort Láirge, 29ú Márta 1918

	<i>Vótaí</i>	<i>% (vótáil 66.9%)</i>
Redmond	1,242	61.9
White	764	38.1

Pat McCarthy, *The Redmonds and Waterford: A Political Dynasty, 1891–1952* (Baile Átha Cliath, 2018), p.97; *Irish Times*, 30 Márta 1918

Fliú na Spáinne

Ag fritháireamh na n-aisiompuithe seo, chuaigh cáil an Dr White ó neart go neart le hobair gan staonadh a rinne sé le linn paindéime fliú na Spáinne. Tháinig faitíos poiblí faoin bhfliú chun cinn i Meitheamh 1918. Bhí an ráta báis níos airde i gceantair uirbeacha de ghnáth.

Básanna as Fliú na Spáinne, 1918 agus 1919

	<i>Daonra</i>	<i>Básanna (per 1,000)</i>	
		<i>1918</i>	<i>1919</i>
Port Láirge: cathair agus contae	83,966	182 (2.17)	131 (1.56)
Éire		10,651 (2.43)	9,402 (2.43)

Ida Milne, ‘The 1918–19 influenza pandemic in Ireland: a Leinster perspective’ (PhD, Trinity College, Dublin, 2010), p. 90

De réir White:

I was the sole dispensary doctor in Waterford City at the time, and night and day I had to be on my feet answering what seemed an endless line of calls. Hushed now were the political jibes which had been flung at me as I went into houses in lanes and alley-ways...[later] I was often amused to see wives of ex-soldiers, to whom I had ministered during the ‘flu epidemic, with their lungs now so fully restored that they were able to yell after me as I passed: “To hell with White! Up Redmond every time!”¹⁶

Olltoghchán 1918

Rinneadh an t-olltoghchán i gCathair Phort Láirge i mí na Nollag 1918 a ath-reáchtáil den fhothoghchán. Faoin gceart vótála nua, bhí méadú tagtha ar na toghthóirí ó beagnach trí mhíle go níos mó ná dhá mhíle dhéag, agus bhí an vóta ag mná os cionn 30 bliain d’aois. Rinne Sinn Féin dráma do vóta na mban agus ba iad White agus Rosamond Jacob na príomhchainteoirí ag crinniú mór ar an Meall an 17ú lá Samhain. Rinne mná scartha, na ‘shawlies’, ionsaí ar an gcruinniú, agus thug an Dr White faoi deara ina dhiaidh sin gurb iad na mná céanna na daoine ba bhuíoch dó as a chuid oibre i gcoinne an Fhliú. Dúirt an Captaen Redmond ina dhiaidh sin:

16 Búró Staire Míleata, 1913–21, Document no. WS 1764.

One class I can never forget and that is the women who wear the shawls in Waterford. (applause) Though I have been taunted with having only the support of the women with the shawls, I thank God I have their support.¹⁷

Tar éis an rí-rá, thosaigh an ruaile buaile le teacht an RIC. In eachtraí eile, bhí go leor troideanna foréigneacha ann idir Irish Volunteers agus Redmondites. Insaíodh Halla na Volunteers i Sráid Thomáis, agus cuireadh oifig Shinn Féin i Colbeck St faoi garda. Lá na vótála bhí foréigin arís timpeall na stáisiúin vótála, agus dódh íomhá den Dr White i Ballybricken. Bhuail an Dr White a chloigeann agus b'éigean é a thabhairt chuig an otharlann. D'fhill sé ar ais chun a vóta a chaitheamh le plástar mór ar a cheann agus cúpla Volunteers mar garda choirp. Bhí sé deacair fós ag an RIC cosán a ghlanadh dó go dtí an stáisiún vótála i gCnoc Síon.¹⁸ Bhí Sinn Féin muiníneach go mbeidh an lá acu, agus bhí in Éirinn ar fad. Ach chuir Redmond leis an treocht, agus ba é an t-aon bua an Pháirtí Pairlimente lasmuigh de Chúige Uladh is Coláiste na Tríonóide. Bhí a thromlach i bhfad níos lú, áfach.

Olltoghchán, Cathair Phort Láirge, 29ú Márta 1918

	Votaí	% (vótáil 77.5%)
Redmond	4,916	53.8
White	4,231	46.2

Pat McCarthy, *The Redmonds and Waterford: A Political Dynasty, 1891–1952* (Baile Átha Cliath, 2018)

Ní dhéanann cuimhní cinn Whittle ar dhá thoghchán 1918 ach tagairtí do White en passant agus tugann sé le tuiscint gurb é an páirtí, seachas an t-iarrthóir, a bhí ag réachtáil an seó.¹⁹

Ar an mBárdas

Bhí White i gceannas ar ghrúpa Shinn Féin i bPort Láirge i dtoghcháin áitiúil Eanáir 1920. Cuireadh moill ar na toghcháin áitiúla ó 1917 agus réachtáladh iad faoi PR le súil go laghdófaí ionadaíocht Shinn Féin. Toghadh White mar Alderman. As na 40 suíochán ar an mBárdas, bhí 28 ag an Redmondites ar an seanchomhairle. Ar an gcomhairle nua, thionóil Sinn Féin 22, Lucht Oibre 3, Neamhspleáigh 3, agus bhí comhairleoir amháin, Sarah Holmes-White, don Women's National Health Society.²⁰ Do chuir an Viceroy, Lady Aberdeen, an Cumann ar bun i 1907 chun an eitinn a

17 McCarthy, *The Redmonds and Waterford*, p.138.

18 Búró Staire Míleata, 1913–21, Document no. WS 1764; Waterford County Museum, 'Statement of Mr Nicholas Whittle, Tramore [Being a personal account of the period 1916–21 and the Tramore ambush]'.
19 Waterford County Museum, 'Statement of Mr Nicholas Whittle, Tramore'.
20 McCarthy, *The Irish Revolution, 1912–23*, pp.65–6.

chomhrac. Do chaith Lady Aberdeen cuid mhaith dá cuid ama ar shláinte an phobail. Thug na daoine amhrasacha an t-ainm ‘Lady Microbes’ uirthi.

Bhí na suíocháin eile i seilbh comhairleoirí a bhain le na Ratepayers, nó na Redmondites, nó iad araon. Tógadh White mar Mhéara ar an 23ú lá Feabhra, le tuarastal £300 per annum. Chonaic sé gurb é a phost ná ‘to tear asunder the old order of things, which had been set up generations before by the English regime of public administration’. Go cáiliúil, dhírigh sé aird ar an Municipal mace agus dúirt sé le Árd Constábla an Cathrach i nguth láidir: ‘Remove that bauble’. In ionad an clóca dearg traidisiúnta an Mhéara, chaith sé, mar a scríobh sé féin, ‘a robe of green Irish poplin with yellow facings and lined with white’. Do fhreagair na Redmondites i véarsaí uafásach:

In our grand City Hall there’s a great amadán,
Who wants to be known as Vincent Ó Bán.

I mí Eanáir 1921 rinne arm na Breataine ruathar ar Halla na Cathrach le linn cruinnithe comhairle agus thug said an rób as White. D’urghabh siad dhá gunnaí lámha a bhí taiscthe ar an urlár freisin.²¹

Tar éis Tomás MacCurtain, Ard-Mhéara Chorcaí, a mharú i Márta 1920, fuair White bagairt báis agus mheabhraigh sé:

Thence onwards, life took on for me a new phase. I went around armed daily, and slept in various houses of supporters in the city and its environs. The odd time I would sleep in my own house, was always given an armed guard of Irish Volunteers. And so life went on with me throughout 1920.²²

Laistigh de sheachtainí a thoghcháin, bhí White fite fuaite leis an Soviet Phort Láirge. D’eascair an Soviet as cinneadh an Irish Trade Union Congress stailc ghinearálta láithreach a ghairm Dé Luain, 12 Aibreán 1920, chun scaoileadh saor 66 poblachtánach a bhí ar stailc ocrais i bPriosún Mountjoy le haghaidh stádas polaitiúil.²³ Nuair a thosaigh an stailc, fuair sé carachtar réabhlóideach. Ar fud na hÉireann náisiúnaíocha, chuir comhairlí na n-oibrithe i bhfeidhm é, agus ghlac go leor acu smacht ar a gceantair i stíl na Sóivéadaí, agus gardaí dearga orthu. Thug White cead do choiste stailce Phort Láirge oibriú ó Halla na Cathrach. Dé Máirt agus Dé Céadaoin chuaigh an Soviet i mbun rialáil a dhéanamh ar thráchtáil sa chathair agus a údarás a thaispeáint trí chóras ceada. Socraíodh ar na picéid “nár chóir roth a chasadh” gan cead ón Soviet. Go gairid tar éis cuaig a chlog Dé Céadaoin, tháinig focal ón Irish TUC tríd go raibh an bua acu. Mar gheall ar an bhféidearthacht go n-iompódh

21 *Westminster Gazette*, 25 Eanáir 1921.

22 Búró Staire Míleata, 1913–21, Document no. WS 1764.

23 Emmet O’Connor, ‘The Waterford soviet: fact or fancy?’, *History Ireland*, vol.8, no.1 (Earrach, 2000), pp.10–12.

an réabhlóid náisiúnta ‘Bolshevist’, d’aontaigh rialtas na Breataine príosúnaigh a bhí ag feitheamh le triail nó ionnarbadh agus a dteastaíonn cóireáil ospidéil uathu a scaoileadh saor. I bPort Láirge, tháinig na mílte go Halla na Cathrach, áit ar cuireadh bratach dhearg “ar fionraí” ón bhfoirgneamh go gártha os ard. Rinne an amharclann réabhlóideach tuiscint níos mó sa Bhreatain ná in Éirinn. De réir an *Manchester Guardian*:

The direction of affairs passed during the strike to these [workers’] councils, which were formed not on a local but on a class basis...it is no exaggeration to trace a flavour of proletarian dictatorship about some aspects of the strike.²⁴

Ar an 27ú lá Aibreán, bhí alt dar teideal ‘Soviet government in Waterford’ sa *Guardian*, a thuairiscigh gur thug dílseacht dílseoirí go dtí Bonar Law in Uimhir 10 Downing St ‘a full account of happenings in Waterford under Soviet Government. The city, he states was taken over by a Soviet commissioner and three associates. The Sinn Féin mayor abdicated, and the Soviet issued orders to the population which all had to obey’.

D’imir síos na meáin cumarsáide in hÉireann an bhratach dhearg, go páirteach toisc nár theastaigh uathu cuidiú le hiarrachtaí Rialtas na Breataine is MI5 a rá go raibh an ghluaiseacht náisiúnta ag dul i dtreo na Bolsheviks.²⁵ Dúirt an Méara White, áfach, nár cuireadh isteach air ag roinnt tuairiscí sna nuachtáin gur tháinig sé faoi ‘rialtas Sóivéadach’. A mhalairt ar fad, rinne sé comhghairdeas:

I want to congratulate the Soviet Government of Waterford on a very effective, masterly, and successful demonstration, and hope the time will not be long in coming when the Soviet Government of Waterford will have an opportunity of again demonstrating the powers which it undoubtedly possesses.²⁶

Mar Mhéara, bhí an Dr White ina bhreitheamh sna cúirteanna poblachtach idir an Sos coghaidh agus an Conradh Angla-Éireannach.²⁷

Lean White air ag fónamh mar Mhéara go dtí na toghcáin áitiúil in Meitheamh 1925, nuair a éirigh sé as an Bárdas. Cheap sé go raibh go leor den obair suarach agus bhí bealach neamhghnách aige chun déileáil le ‘wind-bags’, mar a thug sé orthu.

I had made a practice of bringing with me to these meetings a small box of that well known popular toffee of the period, called N.K.M. When a lull

24 *Manchester Guardian*, 20 Aibreán 1920.

25 British Parliamentary Papers, *Intercourse Between Bolshevism and Sinn Féin* (1921, Cmd.1326).

26 McCarthy, *The Irish Revolution, 1912–23*, p.73; *Munster Express*, 1 Bealtaine 1920.

27 McCarthy, *The Irish Revolution, 1912–23*, p.91.

occurred in one of those perorations to which I have referred, I used graciously pass the orator a nice piece of toffee. He [soon] found it adhering so firmly to his teeth that he was no longer able to continue his remarks.²⁸

Cogadh na Saoirse

I ráiteas finné chuig Búró na Staire Míleata ar a pháirt i gCogadh na Saoirse, tá White liostaithe mar Oifigeach Leighis, Briogáid Thoir Phort Láirge, IRA, 1920–1. Dhéileáil an ráiteas go príomha lena ghníomhaíochtaí polaitiúla go 1920. Ach i 1921 bhí baint aige le dhá ghníomhaíocht a bhain le cúrsaí míleata. An 7ú lá Eanáir 1921 thug an ceathrú cathlán (cathlán chathair Phort Láirge) den bhriogáid a chéad phríomhghníomh i gcoinne arm na Breataine, le luíochán ag Pickardstown. Bhí an oibríocht go hiontach ó thaobh scála de, ach níor éirigh go maith léi mar gheall ar sciorradh roimh am. Mheabhraigh Whittle é féin agus fear eile ón IRA, iad beirt gortaithe sa luíochán, á gcóireáil in Ospidéal Meabhrach Phort Láirge le dhá Medical Certs bréige a rinne an Dr White.²⁹

I mí na Samhna 1921, do chas White le Charlie McGuinness. As Doire ab ea McGuinness, agus scríobh sé a dhírbheathaisnéis faoin teideal: *Nomad: Memoirs of an Irish Sailor; Soldier; Pearl-Fisher; Pirate, Gun Runner; Rum Runner; Rebel and Antarctic Explorer*. Is é an teideal an rud is macánta sa leabhar. Thóg McGuinness an bád *Frieda* ó Hamburg go Helvic le gunnaí ar son Michael Collins agus Liam Mellows, ach nuair a shroich sé Helvic, ní raibh Mellows nó a cháirde ann. Ansin sheol sé an bád isteach go Little Island i gcuan Phort Láirge, agus shiúil sé chun na cathrach, áit nach raibh aithne aige ar éinne. Nuair a rinne sé fiosrú i dteach paróiste tar éis ceannaire áitiúil an IRA, dúradh go géar leis, ‘Why don’t you ask the Mayor? He’s a Sinn Féiner’. Ag a hocht a chlog, an oíche sin, thug báideoracht an Bárdas an Méara agus McGuinness anuas go dtí an *Frieda*, agus ag Cheekpoint rinne siad 200 raidhfíil agus 10,000 piléar a dhíluchtú. Líonadh suntasach don IRA an lasta. Bhí dhá long chogaidh na Breataine i bPort Láirge ag an am. Chun a réiteach a neartú, seoladh focal láithreach chuig toscaireacht na hÉireann i Londain, is iad ag plé an conartha Angla-Éireannach. Mar a dúirt McGuinness: ‘So ended happily an incident which might have proved extremely embarrassing for the Irish envoys negotiating with Lloyd George in Downing St’.³⁰

28 Búró Staire Míleata, 1913–21, Document no. WS 1764.

29 Búró Staire Míleata, 1913–21, Document no. WS 1764; Waterford County Museum, ‘Statement of Mr Nicholas Whittle, Tramore’.

30 Charles John McGuinness, *Nomad: Memoirs of an Irish Sailor; Soldier; Pearl-Fisher; Pirate, Gun Runner; Rum Runner; Rebel and Antarctic Explorer* (Bun Cranncha, 2018), pp.196–202; John McGuffin agus Joe Mulheron, *Charles ‘Nomad’ McGuinness: Being a True Account of the Amazing Adventures of a Derryman, Pirate, IRA Man, Gun Runner, Polar Explorer, Adventurer, Mercenary, Rogue, Escaper, and Hero* (Doire, 2002), pp.88–96. Waterford and IRA gun-running, 1917–22’, *Decies: Journal of the Waterford Archaeological & Historical Society*, 57 (2001), pp.181–93.

Dáil Éireann

I 1921 toghadh White ar an Dara Dáil do dháilcheantar Phort Láirge-Thiobraid Árann Thoir. Bhí cuaig shuíochán san Dáilcheantar. Go teicniúil, bhí an toghchán do Pharlaimint Dheisceart na hÉireann, a bunaíodh faoin Acht um Rialtas na hÉireann (1920). Go praiticiúil, rinne Sinn Féin neamhaird ar an bparlaimint agus chaith sí leis na toghcháin don Dara Dáil. Tugadh iarrthóirí uile Shinn Féin ar ais gan freasúra. I mí Iúil 1921, bhí White, mar Méara Phort Láirge, ball den Irish Peace Conference, ag lorg síocháin idir Éire agus an Bhreatain Mór. Tar éis díospóireacht idir na comhairleoirí ar an triú lá Eanáir 1922, ghlac Bárdas Phort Láirge leis an Chonartha Angla-Éireannaigh, agus dúirt an Teachta White do Dáil Éireann ar an séú lá Eanáir

I support this Treaty because there is some finality in it; and I support it because, when I went to my constituents in Waterford during Christmas, they suggested to me that it deserved ratification... We have in this Treaty, not the shadows, but the substance; and if anyone can show me any other way out which is better for the Irish people and the Irish nation I am ready and willing to listen to him. We have complete control over our trade and commerce. We are entitled, if we so wish, to have a standing army of between thirty-five thousand and forty thousand men; and, finally, we have the evacuation of the British forces, bag and baggage, from Ireland.³¹

D'fháiltigh sé roimh chomhaontú Collins-De Valera i mí na Bealtaine, faoina ndéanfadh iarrthóirí pro agus anti Treaty Sinn Féin dul san iomaíocht in olltoghchán le chéile mar chomhphainéal agus rialtas a bhunú. Nuair a labhair De Valera i bPort Láirge ar an 12 Meitheamh, bhí White ina chathaoirleach ar an gcruinniú. Laistigh de laethanta, shéan Collins an comhaontú, agus san olltoghchán caitheadh tromlach mór na vótaí d'iarrthóirí ar son an Chonartha. Chuir White barr na vótaíochta in Oirthear Phort Láirge agus tháinig sé chun bheith ina TD pro-Treaty Sinn Féin.³²

Léirithe toghcháin Vincent White, 1922–33

	<i>Vótaí céad roghanna</i>	<i>%</i>	<i>Ord toghcháin</i>	<i>Páirtí</i>
1922	6,778	19.9	1ú	Pro-Treaty SF
1923	4,059	12.5	-	Cumann na nGaedheal
1927 Meitheamh	3,806	12.1	2ú	Cumann na nGaedheal
1927 Meán Fomhair	5,595	17.4	3ú	Cumann na nGaedheal
1932	4,165	11.9	-	Cumann na nGaedheal
1933	3,506	9.1	-	Fine Gael

Brian M. Walker, eagarthóir (1992). *Parliamentary Election Results in Ireland, 1918–92* (Baile Átha Cliath, 1992)

31 Dáil Éireann Díospóireacht, 6 Eanáir 1922.

32 McCarthy, *The Irish Revolution, 1912–23*, p.102.

Tugadh olltoghchán 1923 faoi deara mar gheall ar luascáin toghcháin drámatúla, agus chaill White a shuíochán. Rinne sé maith go leor ar an gcéad chomhaireamh, ach theip air na haistrithe a phiocadh suas. Sa toghchán freisin d’fhill an Captaen Redmond ar an Dáil mar Neamhspleách.

Atoghadh White mar TD Chumann na nGaedheal ins na dhá olltoghchán i 1927. Mar backbencher, chuir sé go rialta le díospóireachtaí an Dáil, go háirithe maidir le fiaigh agus iascaigh. Bhí sé thar a bheith bródúil as a bheith roghnaithe chun an reachtaíocht a thabhairt isteach chun Irish Hospital Sweeps a chur ar bun.³³ I 1932 chuaigh sé i mbun feachtais in éineacht leis an gCaptaen Redmond, a chuaigh isteach i gCumann na nGaedheal. Bhí sé deacair ar go leor sean-Redmondites glacadh le White, ach chruthaigh sé gurb é an fear cailte na himeartha é mar ghlac an Captaen Redmond vóta Chumann na nGaedheal sa chathair. Sheas White arís in olltoghchán 1933 do Fine Gael, ach níor éirigh leis suíochán a bhuachan arís. D’éirigh sé as polaitíocht náisiúnta ina dhiaidh sin.

Scor

D’fhan White gníomhach i gConradh na Gaeilge agus i gcomhlachtaí náisiúnta éagsúla, lena n-áirítear Cumann Leasa na Saighdiúirí, an Old IRA, agus An Tostal.³⁴ I rith na Bliana Naofa bhí lucht féachana aige leis an bPápa Pius XII. Thaitin siúlóidí tuaithe lena mhadra agus a ghunna leis freisin. Bhí sé ina shaineolaí ar éin fhiáine, agus lámhaigh den scoth ann.

Faoi 1958 bhí a fhios ar a lán daoine go raibh ag teip ar a shláinte, ach bhí cóireáil á fháil aige freisin ó speisialtóir mór i mBaile Átha Cliath. Chuir a bhás ar an 14 Nollaig 1958 iontas ar an cathair. Fuair se bás de ‘diabetic insulin coma and cardiac failure’ i láthair a dheirfiúr, Rita White.³⁵ Coicís roimhe sin, chuir sé gloach práinneach ar Nicholas Whittle, ag rá gur theastaigh uaidh Ráiteas Fhinné a ordú dó don Bhúró Staire Míleata. Is léir gur mhothaigh sé go raibh a chuid ama tagtha, agus bhí a fhios ag Whittle go raibh sé ag fáil bháis.³⁶ Ní dúirt an ráiteas aon rud ar a thuairimí sóisialta. Ina áit sin chuir sé é féin i láthair mar phoblachtánach láidir, agus é ag teacht salach ar na Redmondites, Éireannaigh in arm na Breataine, agus daoine eile a ghlac scilling an Rí, mar a chonaic sé é.

Tugadh aitheantas forleathan dá bhás in Éirinn agus fuair sé sochraid ollmhór i bPort Láirge, agus íocadh ómóis ó gach thaobh.³⁷

33 *Cork Examiner*, 15 Bealtaine 1952.

34 *Irish Press*, 28 Iúl 1955; *Cork Examiner*, 21 Deireadh Fomhair 1955.

35 Office of the Registrar General, Ros Comáin, Clár na mBásanna.

36 Búró Staire Míleata, 1913–21, Document no. WS 1764, litir ó Nicholas Whittle go dtí an Búro, 21 Nollaig 1958.

37 *Munster Express*, 19 Nollaig 1958; *Waterford News*, 19 Nollaig 1958; *Evening Herald*, 23 Nollaig 1958; *Strabane Chronicle*, 27 Nollaig 1958; Bárdas Phort Láirge, Council Minutes, 22 Nollaig 1958.